

ПРИМЉЕНО: 08.07.2014.			
Стр. јил.	Број	Повод	Својкошт
	A 278- 02/14		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ БЕОГРАДСКЕ БАНКАРСКЕ АКАДЕМИЈЕ -
ФАКУЛТЕТА ЗА БАНКАРСТВО, ОСИГУРАЊЕ И ФИНАНСИЈЕ**

И

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УНИОН У БЕОГРАДУ

U skladu sa članom 37. Statuta Univerziteta Union, odlukom Nastavno-naučnog veća Beogradske bankarske akademije - Fakulteta za bankarstvo, osiguranje i finansije (br. 333 od 23.05.2014. godine) i odlukom Senata Univerziteta Union (br. A 208-02/14 od 02.06.2014. godine) imenovani smo za članove Komisije za pisanje izveštaja o oceni urađene doktorske disertacije kandidata **Suada Mahmića**, magistra tehničkih nauka i predložene teme za doktorsku disertaciju pod naslovom: „**Uticaj priliva inostranog kapitala na performanse bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji**“. Pošto smo proučili završenu doktorsku tezu kandidata, podnosimo sledeći

REFERAT

1. Osnovni podaci o kandidatu

Suad Mahmić rođen je u Bosanskoj Krupi – Bosna i Hercegovina. Diplomirao je na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu – Republika Hrvatska 1987. godine (smer cestovni promet) sa prosečnom ocenom 4,3. Tokom studija bio je demonstrator u nastavi, na Katedri za prostorno planiranje kod prof. dr Bauer Zvonimira. Magistrirao je 1997. godine, na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu (odsek za drumski saobraćaj), odbranom magistarske teze “Uticaj metoda obuke vozača na bezbednost saobraćaja”, kod mentora prof. dr Dragač Radoslava. U tom periodu bio je zaposlen kao viši asistent na Tehničkom fakultetu u Bihaću (3 školske godine) na predmetu Fleksibilni transportni sistemi.

Od 1998. do 2000. godine bio je angažovan kao menadžer kompanije WVP na edukaciji prodavača životnog osiguranja.

Bankarsku karijeru započinje kao zamenik direktora filijale Universal banke d.d. Sarajevo (sada UniCredit Zagrebačka banka Podružnica Bihać), a od 2003. godine bio je angažovan kao direktor glavne filijale Raiffeisen Bank BiH d.d. Sarajevo, odnosno regionalni menadžer za područje Unsko-sanskog kantona.

Od 2009.godine angažovan je u Head Office Raiffeisen Bank BiH dd Sarajevo na poslovima direktora Sektora Alternativni kanali distribucije.

Pregled radova kandidata:

1. Učešće na Konferenciji guvernera Centralnih banaka zemalja Jugoistočne Evrope (Albanija, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Kipar, Grčka, Makedonija, Crna Gora te direktora zaduženih za bankarsku superviziju) u Ruminiji, 19.02.2010. u organizaciji

- Centralne banke Rumunije, gde je učestvovao u diskusiji na temu "Prome na regulatornih okviru u regionu u cilju efikasne bankarske supervizije".
2. Na poziv guvernera Centralne banke BiH učešće na sastanku bankara BiH u Sarajevu 22.09.2009. i prezentacija seminara na temu "Implementacija Basel II".
 3. "Međunarodni sporazum Basel II i njegova implementacija u bankarski sektor BiH", prezentacija na Savetovanju bankara pri Privrednoj komori F BiH, Sarajevo, novembar 2009.
 4. "Bezgotovinsko plaćanje u Raiffeisen Bank BiH" referat na Međunarodnoj konferenciji "Financijske mogućnosti klijenata - elektronsko plaćanje i financijske usluge" u organizaciji Centralne banke BiH, Sarajevo, 21.10.2010.
 5. "Sadašnja privredna situacija u Unsko-sanskom kantonu" referat u svojstvu direktora Glavne filijale Raiffeisen Bank BiH i zamenika predsednika Upravnog odbora Privredne komore Unsko-sanskog kantona na tribini "Aktuelna ekonomska situacija i uloga Centralne banke BiH", u organizaciji Privredne komore USK, Bihać, 18.12.2009.
 6. XI Međunarodni seminar "Korporativno upravljanje - stanje i perspektive ekonomskog razvoja BiH", diskusija na temu "Kreditni rejting BiH i perspektive njihovog poboljšanja", Dubrovnik, 08. i 09.12.2011.
 7. X Međunarodni seminar "Korporativno upravljanje - Pravac ekonomskog oporavka BiH", diskusija na temu "Financijska regulacija", Dubrovnik, 09. i 10.12.2010.
 8. Međunarodna manifestacija "Dani BIH financija" u organizaciji Centralne banke BiH, Banja Luka, 09.05.2008., diskusija na temu "Perspektive financijskog sektora regiona u skoroj budućnosti".

Osim navedenog kandidat je učestvovao i na sledećim projektima:

1. Uvođenje ISO standarda u Universal banku d.d. Sarajevo, gde je bio član radne grupe za implementaciju standarda u banci, Sarajevo 2002/2003.
2. Ocena boniteta preduzeća pri Privrednoj komori Unsko-sanskog kantona, gde je bio član grupe za ocenu projekata i njegovu implementaciju, Bihać 2007 i 2008.godine.

Pohađao je seminare i stručne simpozijume, od kojih se mogu izdvojiti:

1. "Menadžment u državnoj upravi", organizovan od strane CAFAO (Međunarodna carina) i USAID (Američka Agencija za razvoj), Mostar, 2000/2001 godina.
2. Redovni je učesnik Savetovanja ekonomista, stručnih seminara i međunarodnih konferencija koje organizuje "Revicon" doo Sarajevo . sa temama iz oblasti finansija, privrede, strana ulaganja, javni sektor, bankarski sektor, itd.

2. Osnovni podaci o doktorskoj disertaciji

Predmet doktorske disertacije je analiza priliva inostranog kapitala u kapitalnu strukturu bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije. U disertaciji akcenat je stavljen na testiranje teorijskih pretpostavki da priliv inostranog kapitala za rezultat ima značajne pozitivne promene po pitanju performansi sektora.

Cilj disertacije je da se dokaže hipoteza da priliv i dominantno učešće inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi bankarskog sektora ima pozitivan uticaj na performanse bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije. Dopunski ciljevi disertacije su dokazivanje pozitivnog uticaja ulaska stranog kapitala u domicilne bankarske strukture na ključne finansijske pokazatelje performansi nacionalnih bankarskih sektora, razvoj organizacionih konfiguracija banaka, kao i dokazivanje njegovog pozitivnog uticaja na nivo kreditne aktivnosti u sektoru privrede i stanovništva.

Kandidat ističe da u obe navedene zemlje postoji naglašeno prisustvo inostranih sredstava u strukturi kapitala bankarskih sektora. Kao i da je ključni problem, pre ulaska inostranog kapitala, u nacionalnim bankarskim sektorima obe zemlje bio nedostak kapitala. Za bankarski sisteme obe zemlje bio je karakterističan nizak nivo kapitala i kapitalne adekvatnosti, koji nije omogućavao dinamičan razvoj bankarskih organizacionih struktura i adekvatnog kreditiranja kako privrede tako i stanovništva. Relativno učešće kapitala u odnosu na ukupnu bilansnu aktivu opadalo je tokom vremena izazivajući nepoverenje u bankarski sektor, a samim tim i odsustvo kvalitetnog depozitno-kreditnog potencijala. Ovakva struktura bankarskog sektora u krajnjoj instanci remetila je monetarnu i makroekonomsku stabilnost u posmatranim zemljama.

Kandidat naglašava da je proces svojinske transformacije, praćen intenzivnim prilivom inostranog kapitala, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u Republici Srbiji, započeo od 2000. godine. Priliv stranih sredstava ulaskom u kapitalne strukture bankarskih sektora navedenih zemalja uticao je na jačanje pojedinačnog finansijskog potencijala komercijalnih banaka. Kandidat dalje ističe da je to, za kratko vreme, dovelo do modernizacije bankarske mreže, izmenio način poslovanja, što je stvorilo i pogodan ambijent za povećanje konkurentnosti. Kao dalji doprinos, kandidat navodi, realnu mogućnost kapitala i rezervi da apsorbuju rizike koji tangiraju savremeno komercijalno bankarstvo, visoku likvidnost, poboljšanje sistema internih kontrola i revizije, kao i suzbijanje visokog stepena kontaminiranih i nenaplativih potraživanja, u odnosu na period pre procesa svojinske transformacije, i povećanje stepena realno kamatonosne aktive.

Kandidat je u disertaciji postavio ključnu hipotezu (hipoteza prvog reda) koju je odbranio kroz dokazivanje tri hipoteze nižeg ranga (hipoteze drugog reda).

Za osnovnu hipotezu, hipotezu prvog reda, kandidat je uzeo polazište da dominantno učešće inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi bankarskog sektora ima pozitivan uticaj na performanse bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije.

Hipotezu prvog reda odnosno, osnovnu hipotezu, kandidat je odbranio dokazivanjem hipoteza drugog reda.

Prva hipoteza drugog reda: Signifikantno prisustvo inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi komercijalnih banaka Bosne i Hercegovine i Republike Srbije ima pozitivan uticaj na ključne finansijske pokazatelje performansi nacionalnih bankarskih sektora.

Druga hipoteza drugog reda: Signifikantno prisustvo inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi komercijalnih banaka Bosne i Hercegovine i Republike Srbije ima pozitivan uticaj na razvoj organizacione mreže.

Treća hipoteza drugog reda: Signifikantno prisustvo inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi komercijalnih banaka Bosne i Hercegovine i Republike Srbije ima pozitivan uticaj na nivo kreditne aktivnosti u sektoru privrede i stanovništva.

Smatramo da su hipoteze adekvatno dokazane nizom nalaza iz relevantnih naučnih izvora i empirijskim istraživanjem.

3. Prikaz i ocena sadržaja doktorske disertacije

Komisija je stava da je kandidat dobro postavio strukturu rada, razvijajući ga u tri logično povezana dela.

U uvodnom delu rada, kandidat, detaljno opisuje predmet razmatranja i ciljeve rada, kao i značaj priliva inostranog kapitala u nacionalne bankarske kapitalne strukture Bosne i Hercegovine i Republike Srbije za performanse i stabilnost bankarskih sektora nacionalnih ekonomija. Kandidat je u uvodnom delu najavio komparaciju bankarskih sistema Bosne i Hercegovine i Republike Srbije i testiranje pretpostavki upotrebom metoda statističke analize, kako bi se obezbedio viši stepen sigurnosti prilikom odlučivanja o prihvatanju ili odbacivanju hipoteza.

U prvom delu rada, pod nazivom „Teorijsko – metodološki aspekti uticaja kapitalnih struktura komercijalnih banaka na performanse bankarskog sektora“, kandidat je istakao osnovne teorijske determinante kapitalnih struktura komercijalnih banaka. Takođe, detaljno je istakao kako se u savremenim uslovima upravlja kapitalnim strukturama u komercijalnom bankarstvu. U ovom delu rada, kandidat jasno determiniše pojam adekvatnosti kapitala i navodi osnovne smernice standarda Bazel I i II. Teorijski uticaj kapitalnih struktura na performanse bankarskih sistema čini okosnicu ovog dela rada. Osim detaljne analize postojećih teorijskih osnova, kandidat ističe i dosadašnja empirijska istraživanja iz oblasti uticaja kapitalne adekvatnosti na performanse bankarskih sistema zemalja u regionu.

U drugom delu rada, pod nazivom „Kapitalna adekvatnost bankarskih sektora u Bosni i Hercegovini i Saveznoj Republici Jugoslaviji“, kandidat retrospektivno analizira razvoj bankarskih sektora navednih zemalja u periodu 90.-tih godina prošlog veka, sa fokusom na tranziciju bankarskih sistema od potpunog državnog vlasništva ka dominantno privatnom vlasništvu. Performanse nacionalnih bankarskih sistema kandidat je analizirao iz perspektive dinamičkog kretanja u protekloj deceniji. Istovremeno, dat je i empirijsko analitički osvrt kapitalne adekvatnosti bankarskog sistema zemlje prethodnice (SFRJ), sa posebnim naglaskom na analizu bankarskog sektora Republike Srbije, obzirom da iz tog perioda ne postoje podaci za bankarski sektor Bosne i Hercegovine. Naime, kandidat jasno ističe da je za zemlje članice ex Jugoslavije karakterističan trend stalnog smanjenja stope kapitalizacije, odnosno povećane izloženosti rizicima koji tangiraju bankarsku delatnost, što je svakako uticalo na stabilnost kompletnog finansijskog sistema navedenih privreda. Poglavlje završava zaključujući da je isčišćavanje bilansa banaka i prilagođavanje nacionalnih zakona čvrstoj Bazelskoj regulativi u dobroj meri doprinelo stvaranju „povoljne klime“ za priliv inostranog kapitala, a samim tim i jačanje kapitalnog potencijala komercijalnih banaka na osnovu čega je prelomljen trend konstantnog pada stope adekvatnost kapitala, što je vratilo poverenje u

bankarske sektore tranzicionih ekonomija, te dovelo do rasta stopa profitabilnosti, dividendi i stopa rasta aktiva.

Treći deo rada, pod nazivom „Uticaj priliva inostranog kapitala na performanse bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije“, predstavlja ključni istraživački deo u kome kandida kroz konciznu empirijsku analizu bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije dokazuje osnovnu hipotezu da dominantno učešće inostranog kapitala u kapitalnoj strukturi bankarskog sektora ima pozitivan uticaj na performanse bankarskih sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije. Hipotezu prvog reda, kandidat je dokazao kroz dokazivanje hipoteza drugog reda. Kandidat je izveo zaključke da inostrani kapitala u kapitalnoj strukturi bankarskog sektor ima pozitivan uticaj na ključne finansijske pokazatelje performansi nacionalnih bankarskih sektora, razvoj organizacionih mreža i nivo kreditiranja privrede i stanovništva. Analiza je urađena na vremenskoj seriji koja obuhvata različite nivoe privrednog razvoja, kao i periode ekspanzije i recesije nacionalnih privreda.

U zaključnim razmatranjima kandidat je sublimirao teorijske osnove i nalaze empirijskog istraživanja koji su iste dokazali. Dodatnu sigurnost u dokazivanju hipoteze prvog reda kandidat je obezbedio i korelacionom vezom kojom je testirao u kojoj meri je intenzivan priliv inostranog kapitala uticao na performanse bankarskog sektora Bosne i Hercegovine i Republike Srbije. Shodno tome, rad će pružiti osnove za dalje naučne diskusije na temu da li priliv inostranog kapitala u bankarski sistem jedne zemlje doprinosi razvoju nacionalnog bankarskog sistema, a posledično i razvoju nacionalnih ekonomija. Zaključci će dodatno pružiti mogućnost naučno zasnovanog razmatranja dosadašnjeg razvoja bankarskog sistema kako u Bosni i Hercegovini, tako i u Republici Srbiji. Na taj način omogućiće se jasna osnova za determinisanje budućih strategija razvoja, naročito imajući u vidu buduću primenu Bazel III standarda.

4. Metode koje su primenjene u istraživanju

U istraživanju kandidat je koristio sledeće naučne metode:

- Deskriptivnu;
- Komparativnu;
- Induktivno-deduktivnu;
- Metode apstrakcije;
- Statističke metode;
- Metode intervju i ankete.

Istraživanje i analiza baziraju se na deskriptivnoj statistici i komparaciji stanja u nacionalnim bankarskim sektorima Bosne i Hercegovine i Republike Srbije.

Podaci i serije prikupljeni su iz sledećih izvora:

- Republičkih zavod za statistiku;
- Udruženja banaka Bosne i Hercegovine i Republike Srbije;
- Međunarodnih razvojnih finansijskih institucija – MMF, IBRD, EBRD;
- Publikacija Centralnih banaka Bosne i Hercegovine i Republike Srbije;
- Periodični izvjestaji berzi (Sarajevska, Banjalučka, te Beogradska);

- Poslovnih banaka i finansijskih institucija.

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja, pomoću induktivno-deduktivnih metoda kandidat je izveo zaključke, kako bi testirao hipotezu prvog reda.

5. Ostvareni rezultati i naučni doprinos disertacije

Naučni značaj istraživanja ogleda se u temeljnoj analizi teme „Uticaj priliva inostranog kapitala na performanse bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji“, definisanju potencijalnih problema i pregledu pozitivnih efekata kroz dokapitalizaciju, odnosno privatizaciju bankarskih sektora zemalja u tranziciji.

Istraživački rad dokazuje postojeće teorijske pretpostavke da je dominantan uticaj inostranog kapitala u kapitalnim strukturama Bosne i Hercegovine i Republike Srbije prouzrokovao značajno unapređenje bankarskih sistema, izmenom načina poslovanja, povećanjem konkurentnosti, kao i realnoj mogućnosti kapitala i rezervi da apsorbuju rizike koji tangiraju nacionalne bankarske sisteme.

Shodno navedenom, rad unapređuje naučne diskusije intenzivirane posljednjih godina oko uticaja inostranog kapitala na stabilnost finansijskih sistema u periodu globalnih finansijskih kriza, kao i u periodu finansijskih kriza u zemljama iz kojih kapital potiče. Zaključci dodatno pružaju mogućnost naučno zasnovanog razmatranja dosadašnjeg razvoja bankarskog sistema, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u Republici Srbiji. Na taj način omogućen je osnov za determinisanje budućih strategija razvoja nacionalnih bankarskih sektora. Rezultati istraživanja od značaja su za domicilnu akademsku i stručnu javnost, investiture i regulatorna tela.

6. Zaključak i predlog komisije

Doktorska disertacija mr Suada Mahmića, pod nazivom „Uticaj priliva inostranog kapitala na performanse bankarskih sektora u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji“ je urađena u skladu sa odobrenom prijavom. Doktorska disertacija jeste rezultat originalnog naučnog rada doktoranta. Sve polazne hipoteze rada su dokazane metodom statističke i ekonomske analize.

Problem koji je u disertaciji razmatran jeste relevantan kako u teorijskom smislu, tako i u smislu njegovih praktičnih posledica. Nalazi, preporuke i rešenje kandidata su po oceni Komisije, originalni i samostalni. Rešenja i preporuke koje daje kandidat su relevantni, kako za razvijanje teorijskih znanja o prirodi ovog fenomena, tako i za unapređenje prakse merenja uticaja upliva inostranog kapitala na revizijenost nacionalnih bankarskih sistema.

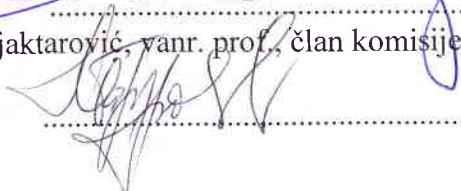
Uzevši u obzir aktuelnost i značaj teme, njen predmet, jasno definisane ciljeve i odbranjene hipoteze, adekvatan teorijsko-metodološki okvir, kao i naučni doprinos predložene doktorske disertacije kandidatamr Suada Mahmića, Komisija je zauzela stav da je disertacija podobna za javnu odbranu.

Na osnovu izloženog, Komisija predlaže Nastavno-naučnom veću Beogradske bankarske akademije - Fakultet za bankarstvo, osiguranje i finansije u Beogradu da usvoji ovaj referat i da saglasnost za javnu odbranu doktorske disertacijemr Suada Mahmićapod nazivom „**Uticaj pliva inostranog kapitala na performanse bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji**“.

U Beogradu, jun 2014. godine

Članovi Komisije
dr Branko Živanović, vanr. prof., mentor

Prof. dr Hasan Hanić, član komisije

dr Lidija Barjaktarović, vanr. prof., član komisije